РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

17 юли 2008 година *

По дело C-347/06

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (Италия) с акт от 23 май 2006 г., постъпил в Съда на 17 август 2006 г., в рамките на производство по дело

ASM Brescia SpA

срещу

Comune di Rodengo Saiano,

в присъствието на

Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas,

* Език на производството: италиански.

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н C. W. A. Timmermans, председател на състав, г-н J. Makarczyk, г-н P. Kūris, г-н J.-C. Bonichot (докладчик) и г-жа C. Toader, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Poiares Maduro,
секретар: г-н B. Fülöp, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 21 февруари 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за ASM Brescia SpA, от адв. V. Salvadori, адв. A. Salvadori, адв. G. Caia и адв. N. Aicardi, avvocati,

— за Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas, от адв. M. Zoppolato и адв. D. Gazzola, avvocati,

— за Комисията на Европейските общности, от г-н X. Lewis, г-н B. Schima и г-жа D. Recchia, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 24 април 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 10 ЕО, член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, на принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация, на прозрачност и на пропорционалност, както и на Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и отменяне на Директива 98/30/ЕО (ОВ L 176, стр. 57; Специално издание на български език, 2007 г., глава 12, том 2, стр. 80).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между ASM Brescia SpA (наричано по-нататък „ASM Brescia“) и Comune di Rodengo Saiano по повод на Решение № 19 на общинския съвет на тази община от 19 юли 2005 г., с което се потвърждава крайният срок, а именно 31 декември 2005 г., на концесията, която тя е предоставила на ASM Brescia за услугата за разпределение на природен газ на територията ѝ.

Правна уредба

Общностно право

3 Съображение 4 от Директива 2003/55 предвижда:

„Свободите, които Договорът гарантира на европейските граждани — свободно движение на стоки, свобода за предоставяне на услуги и свобода на установяване — са възможни само в напълно отворен пазар, който дава възможност на всички потребители свободно да избират доставчиците си и на всички доставчици свободно да доставят на клиентите си“.

4 Съображение 8 от Директива 2003/55 предвижда:

„От първостепенно значение за завършването на вътрешния газов пазар е не-дискриминационният достъп до мрежата на операторите на преносните и разпределителните мрежи. Операторът на преносна или разпределителна система може да се състои от едно или повече предприятия“.

5 Съображение 10 от Директива 2003/55 предвижда:

„За да се осигури ефективен и недискриминационен достъп до мрежата е целесъобразно преносната и разпределителните мрежи да се експлоатират чрез юридически отделни единици когато съществуват вертикално интегрирани предприятия. Комисията следва да оцени мерки с еквивалентен ефект, разработени от държавите-членки за постигане целта на това изискване, и когато е целесъобразно, да представи предложения за изменения на настоящата директива.

Също така е подходящо операторите на преносни и разпределителни мрежи да имат ефикасни права за взимане на решения по отношение на активите за поддръжка и експлоатация и развитие на мрежите, когато въпросните активи са собственост на и се експлоатират от вертикално интегрирани предприятия.

Важно е, обаче, да се направи разграничение между такова юридическо разделяне и отделяне на собствеността. Юридическото разделяне не предполага смяна на собствеността върху активите и нищо не пречи в цялото вертикално интегрирано предприятие да се прилагат сходни или еднакви условия на работа. Следва, обаче, да се осигури не-дискриминационен процес за вземане на решения посредством организационни мерки по отношение на независимостта на отговорните за вземането на решения“.

6 Съображение 18 от Директива 2003/55 предвижда:

„Клиентите на газ следва свободно да могат да избират доставчика си. Въпреки това следва да се приеме подход за извършване на работата на фази, за да се завърши вътрешният пазар на газ, заедно с определен краен срок, за да може индустрията да се приспособи и да се гарантират адекватни мерки и системи, които да защитават интересите на клиентите и да им гарантират реално и ефективно право да избират своя доставчик“.

7 Член 1, параграф 1 от Директива 2003/55 предвижда:

„Настоящата директива установява общи правила за преноса, разпределението, доставката и съхранението на природен газ. Тя излага правилата за организацията и функционирането на сектор природен газ, достъпа до пазара, критериите и процедурите, които са приложими за даването на разрешения за пренос, разпределение, доставка и съхранение на природен газ и експлоатацията на системи“.

8 Член 2 от Директива 2003/55 предвижда:

„За целите на настоящата директива:

[…]

5. „разпределение“ означава транспортирането на природен газ по местни или регионални мрежи от тръбопроводи с оглед доставянето до клиентите, но без да се включва доставката;

[…]

7. „доставка“ означава продажбата, включително препродажбата на природен газ, включително LNG, на клиенти;

[…]

28. „привилегировани клиенти“ означава клиенти, които са свободни да закупят природен газ от доставчик по свой избор, според значението на член 23 от настоящата директива;

[…]“.

9 Член 23, параграф 1 от Директива 2003/55 предвижда:

„Държавите-членки следва да гарантират, че привилегированите клиенти са:

а) до 1 юли 2004 г., привилегированите клиенти според член 18 от Директива 98/30/ЕО [на Европейския парламент и на Съвета от 22 юни 1998 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ (ОВ L 204, стр. 1)]. Държавите-членки следва да публикуват до 31 януари всяка година критериите [з]а определяне на тези привилегировани клиенти;

б) от 1 юли 2004 г. най-късно, всички клиенти за не-битови нужди;

в) от 1 юли 2007 г. най-късно, всички клиенти“.

Национална правна уредба

10 Законодателен декрет № 164, с който се прилага Директива 98/30/ЕО относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ в съответствие с член 41 от Закон № 144 от 17 май 1999 г. (decreto legislativo n. 164, attuazione della direttiva n. 98/30/CE recante norme comuni per il mercato interno del gas naturale, a norma dell'articolo 41 della legge 17 maggio 1999, n. 144) от 23 май 2000 г. (GURI № 142, от 20 юни 2000 г., стр. 4, наричан по-нататък „Законодателен декрет 164/2000“), предвижда, че дейността по разпределение на природен газ е по принцип дейност по обществена услуга, чието извършване е предоставено от общините на концесионери, подбрани изключително чрез процедури за предоставяне на концесия, за срок, който не може да надвишава 12 години.

11 По отношение на текущите концесии за разпределение на природен газ, които не са били предоставени посредством процедура при спазване на принципа на публичност, член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000 уточнява:

„Относно дейността по разпределение на газ съществуващите към датата на влизане в сила на настоящия декрет концесии, както и предоставените на дружества, създадени чрез преобразуване на действащи оператори, се запазват до определения краен срок, ако той настъпва преди крайния срок на преходния период, предвиден в параграф 7. Срокът на текущите концесии, за които не е предвиден краен срок, или който трябва да настъпи след преходния период, се продължава до края на този преходен период. […]“.

12 Член 15, параграф 7 от същия законодателен декрет гласи:

„Продължителността на преходния период, посочен в параграф 5, е пет години, считано от 31 декември 2000 г. Тази продължителност може да бъде удължена при посочените по-долу условия в рамките на:

а) една година, когато поне една година преди изтичането на петте години се извърши сливане на дружества, позволяващо да се обслужи общо клиентела, равна на поне два пъти клиентелата, обслужвана първоначално от най-значимото от слелите се дружества;

б) две години, когато преди крайния срок, посочен в буква а), числеността на обслужваната клиентела надвишава сто хиляди крайни клиенти или обемът на разпределения газ надвишава сто хиляди кубични метра на година, или районът, в който предприятието развива дейност, се разпростира най-малко върху цялата територия на провинцията,

в) две години, когато преди крайния срок, посочен в буква а), частният капитал представлява поне 40 % от дружествения капитал“.

13 Член 15, параграф 8 от Законодателен декрет 164/2000 предвижда, че когато няколко от тези условия са изпълнени, годините на отлагане на срока на посочения преходен период могат да се кумулират.

14 Член 1, параграф 69 от Закон № 239 за реорганизацията на енергийния сектор от 23 август 2004 г., с който се възлага на правителството реорганизацията на действащите разпоредби в областта на енергетиката (legge n. 239, riordino del settore energetico, nonché delega al Governo per il riassetto delle disposizioni vigenti in materia di energia) (GURI № 215 от 13 септември 2004 г., стр. 3), предвижда:

„[…] Преходният период, посочен в член 15, параграф 5 [от Законодателен декрет 164/2000], завършва най-късно на 31 декември 2007 г., като местното образувание концедент може да удължи през шестте месеца от влизането в сила на настоящия закон продължителността на преходния период с една година, след като са установени съображения от обществен интерес.[…] Член 15, параграф 8 от посочения законодателен декрет [164/2000] се отменя“.

15 Декрет-закон № 273 относно определянето и удължаването на крайните срокове, както и относно разпоредбите от крайна необходимост, които следват от тях (decreto-legge n. 273, definizione e proroga dei termini, nonché conseguenti disposizioni urgenti), от 30 декември 2005 г. (GURI № 303 от 30 декември 2005 г., стр. 8), конвертиран в закон, след изменение със Закон № 51 от 23 февруари 2006 г. (обикновена притурка към GURI № 49 от 28 февруари 2006 г., наричан по-нататък „Декрет-закон 273/2005“), предвижда в член 23, параграф 1, че срокът на преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000, от една страна, се отлага за 31 декември 2007 г., а от друга страна, се отлага и за 31 декември 2009 г., когато поне едно от условията, посочени в член 15, параграф 7 от посочения законодателен декрет, е изпълнено.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

16 ASM Brescia е концесионер на обществената услуга, свързана с разпределение на природен газ на територията на Comune di Rodengo Saiano, по силата на сключен на 27 февруари 1984 г. концесионен договор, чийто краен срок първоначално е бил определен за 31 декември 2014 г. С допълнително споразумение крайният срок на концесията е отложен за 31 декември 2029 г.

17 С решение № 19 на общинския си съвет от 19 юли 2005 г. Comune di Rodengo Saiano определя по-ранен краен срок на концесията, предоставена на ASM Brescia, а именно 31 декември 2005 г., за да може да обяви процедура за предоставяне на концесия и да определи нов оператор на посочената услуга. От друга страна, на ASM Brescia се признава право на възстановяване на остатъчната стойност на амортизациите, изчислена въз основа на експертиза, равна на 926 000 EUR.

18 ASM Brescia обжалва това решение пред препращащата юрисдикция.

19 Впоследствие влиза в сила Декрет-закон 273/2005, който в член 23 предвижда автоматичното отлагане на крайния срок на преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000, от 31 декември 2005 г. на 31 декември 2007 г., както и при определени условия — автоматичното отлагане на този период от 31 декември 2007 г. на 31 декември 2009 г.

20 Поради съмнения относно съответствието на този текст с общностното право Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Съответства ли автоматичното и общо удължаване до 31 декември 2007 г. на сроковете на текущите концесии за разпределение на природен газ, предоставени първоначално без провеждане на процедура за предоставяне на концесия, на член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, както и на принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация и на прозрачност?

2) Съответстват ли допълнителните автоматични удължавания до 31 декември 2009 г. на сроковете на текущите концесии за разпределение на природен газ, предоставени първоначално без провеждане на процедура за предоставяне на концесия, при следните обстоятелства:

а) когато концесионерът е извършил успешно сливане на дружества, позволяващо да се обслужва двойно по-голяма клиентела в сравнение с първоначалната клиентела на основното от слетите дружества;

б) когато концесионерът е придобил клиентела, чиято численост е по-голяма от 100 000 крайни потребители, или разпределя количество газ, което надвишава 100 милиона кубични метра на година, или изпълнява дейността си в район, най-малко равен на територията на една провинция;

в) когато поне 40 % от дружествения капитал на концесионера са прехвърлени на частни съдружници,

на член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, както и на принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация и на прозрачност?

3) Съответства ли удължаването на сроковете на текущите концесии за разпределение на природен газ както в описания в първия въпрос случай, така и в случаите, описани във втория въпрос, на съображения 4, 8, 10 и 18 от Директива 2003/55/ЕО […], както и на член 23, параграф 1 от същата директива, на член 10 ЕО и на принципите за разумен характер и пропорционалност, като се има предвид, по-специално:

а) задължението за държавите [членки] да доведат до успешен край целта за либерализиране на пазара на природен газ преди крайния срок 1 юли 2007 г.;

б) забраната за държавите [членки] да приемат или запазват в сила национални правила, които противоречат на либерализирането на пазара на природен газ;

в) задължението за държавите [членки] да предвидят разумен краен срок на преходния период и да го подчинят на обективни изисквания?“

По преюдициалните въпроси

По допустимостта

Становища, представени на Съда

21 ASM Brescia смята, че поставените от препращащата юрисдикция въпроси са недопустими, защото се основават на неточен анализ, според който италианското право позволявало удължаване на сроковете на съответните концесии за разпределение на газ.

22 ASM Brescia изтъква, че приложимото към спора по главното производство национално право не предвижда законово удължаване на сроковете на тези концесии, а напротив, налага тяхното предсрочно прекратяване, когато те са безсрочни или когато крайните им срокове по договор трябва да настъпят след преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000.

23 Anigas — Associazione Nazionale Industriali del Gas също изтъква, че първият въпрос, поставен от препращащата юрисдикция, се основава на погрешна предпоставка, доколкото разглежданата правна уредба по главното производство не предвижда автоматично и общо удължаване на сроковете на съответните концесии, а се ограничава до отлагане на датата на по-ранните им крайни срокове.

Отговор на Съда

24 Препращащата юрисдикция иска Съдът да се произнесе по съответствието с общностното право на предвиденото в член 23 от Декрет-закон 273/2005 удължаване на преходния период по член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000.

25 В рамките на производство по член 234 ЕО Съдът не е компетентен да се произнесе по съвместимостта на национална мярка с общностното право (вж. по-специално Решение от 11 юни 1987 г. по дело X, 14/86, Recueil, стр. 2545, точка 15). С оглед на изложените от националния съд данни Съдът може обаче да извлече от съдържанието на поставените от него въпроси елементите, които се отнасят до тълкуването на общностното право, за да може да разреши правния проблем, с който е сезиран. (Решение по дело X, посочено по-горе, точка 16).

26 Преюдициалното запитване съдържа достатъчно индиции, които отговарят на тези изисквания, тъй като препращащата юрисдикция е посочила, че тълкуването на член 43 ЕО, член 49 ЕО, член 86, параграф 1 ЕО, както и на член 23, параграф 1 от Директива 2003/55, ѝ е необходимо, за да се произнесе по съответствието с общностното право на член 23 от Декрет-закон 273/2005 и на член 15, параграфи 5 и 7 от Законодателен декрет 164/2000.

27 Освен това в съответствие с постоянната съдебна практика, в рамките на въведеното с член 234 ЕО производство за сътрудничество между националните юрисдикции и Съда само националният съд, който е сезиран със спора и трябва да поеме отговорността за последващото му съдебно решаване, може да прецени предвид особеностите на делото както необходимостта от преюдициално решение, за да може да постанови решението си, така и релевантността на въпросите, които поставя на Съда. Следователно, след като поставените въпроси се отнасят до тълкуването на общностното право, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе (вж. по-специално Решение от 10 май 2001 г. по дело Agorà и Excelsior, C-223/99 и C-260/99, Recueil, стр. I-3605, точка 18).

28 Важно е също да се напомни, че не е задължение на Съда да се произнася по тълкуването и по приложимостта на национални разпоредби или да установява релевантните факти за разрешаването на спора по главното производство. Всъщност в рамките на разпределянето на правомощията между общностните и националните юрисдикции Съдът трябва да вземе предвид фактическия и правен контекст, в който се вписва преюдициалният въпрос, така както е очертан с преюдициалното запитване (вж. по-специално Решение от 13 ноември 2003 г. по дело Neri, C-153/02, Recueil, стр. I-13555, точки 34 и 35).

29 Доводът, според който преюдициалните въпроси били недопустими, тъй като се основавали на неправилно тълкуване на италианското право, следователно не може да се приеме.

30 От това следва, че преюдициалното запитване е допустимо.

По съществото на спора

По третия въпрос

31 С третия си въпрос, който следва да се разгледа на първо място, препращащата юрисдикция иска по същество Съдът да установи дали член 10 ЕО, принципът на пропорционалност, член 23, параграф 1 от Директива 2003/55, както и съображения 4, 8, 10 и 18 от тази директива допускат правна уредба като разглежданата по главното производство, с която автоматично се удължава преходния период, в края на който настъпва предсрочно прекратяване на концесия за разпределение на природен газ като тази в главното производство, предоставена без провеждане на процедура за предоставяне на концесия.

— Становища, представени на Съда

32 ASM Brescia изтъква, че нито Директива 98/30, транспонирана със Законодателен декрет 164/2000, нито Директива 2003/55 предвижда задължението за съкращаване на сроковете на концесиите за разпределение на природен газ, които са били предоставени без провеждане на процедура за предоставяне на концесия. То смята, че поради тази причина националният законодател, от една страна, свободно е решил, че тези концесии се прекратяват преди предвидения по договор краен срок, а от друга страна, е определил във връзка с това преходен период и условията за прилагането му.

33 То добавя, че предсрочното прекратяване на съответните концесии и последващото обявяване на процедури за предоставяне на нови концесии не позволяват да се гарантира по-висока степен на конкуренция в сектора на разпределението на природен газ, тъй като всеки нов дистрибутор, който навлиза, може в случай на нужда да предпочете предприятието продавач, с което е свързан. То смята, че тази трудност може да се преодолее единствено като се спазват задълженията на операторите на разпределителни мрежи за безпристрастност и неутралност, предвидени в Директива 2003/55, и по-специално чрез правото на трети лица на достъп до разпределителната мрежа, както и чрез юридическото, административно-функционално и счетоводно разделение по отношение на операторите в сектора на продажба на природен газ, които са част от същото вертикално интегрирано предприятие.

34 Комисията на Европейските общности смята също, че Директива 2003/55 не предвижда задължение за предсрочно прекратяване на концесиите за разпределение на природен газ, предоставени в нарушение на общностните изисквания.

35 Тя добавя, че дори разпоредбите на член 13, параграф 1 във връзка с член 33, параграф 2 от Директива 2003/55 да дават право на оператора на разпределителна мрежа на природен газ да упражнява също дейността по доставка на газ до 1 юли 2007 г., той въпреки това е длъжен по силата на член 12, параграф 2 от тази директива да третира безпристрастно различните оператори на пазара на природен газ.

36 Anigas подчертава, че крайният срок за либерализиране на пазара на природен газ, определен за 1 юли 2007 г. по член 23, параграф 1 от Директива 2003/55, просто задължава държавите-членки да предвидят всички купувачи на природен газ да бъдат привилегировани клиенти и смята, че тази директива не налага прекратяването на концесиите за разпределение на природен газ, които са били отдадени, без предварително да бъде осигурена публичност.

— Отговор на Съда

37 Както от формулировката, така и от систематиката на Директива 2003/55 следва, че тя има за цел да се завърши вътрешният пазар в сектора на природния газ. Във връзка с това, както предвижда член 1, параграф 1, първо изречение от тази директива, тя установява общи правила за преноса, разпределението, доставката и съхранението на природен газ.

38 Член 23, параграф 1 от Директива 2003/55 уточнява графика за отваряне на пазара за доставка на природен газ и предвижда по-специално държавите-членки да гарантират, че привилегировани клиенти или такива, които имат правото да се обърнат към доставчика по свой избор, считано от 1 юли 2007 г. са всички клиенти.

39 Тази разпоредба се отнася до доставката на природен газ, а не до разпределението му. Следователно от нея не може да се направи извод за никакво задължение в тежест на държавите-членки за прекратяване на договорите за разпределение, предоставени без провеждането на каквато и да е процедура за предоставяне на концесия.

40 Директива 2003/55 не съдържа освен това никаква разпоредба относно текущите концесии за разпределение на природен газ.

41 Поради тези причини на третия въпрос следва да се отговори, че Директива 2003/55 допуска правна уредба на държава-членка като тази в главното производство, която при определените в нея условия предвижда удължаване на преходния период, в края на който трябва да настъпи предсрочното прекратяване на концесия за разпределение на природен газ като тази в главното производство. При тези условия е необходимо също да се приеме, че член 10 ЕО и принципът на пропорционалност допускат също една такава правна уредба.

По първия и втория въпрос

42 С първия и втория въпрос, които следва да се разгледат заедно, препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, както и принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация и на прозрачност допускат правна уредба, като тази в главното производство, която предвижда удължаването при определените в нея условия на преходния период, в края на който настъпва предсрочното прекратяване на концесия за разпределение на природен газ като тази в главното производство.

— Становища, представени на Съда

43 ASM Brescia смята, че прекратяването на концесиите за разпределение на природен газ като тази в главното производство е мярка, която може да бъде взета при условията на оперативна самостоятелност и независимо от националния законодател. То добавя, че тази мярка позволява на Италианската република да се съобрази предварително с Директива 2003/55 чрез определянето на нови концесионери за обществената услуга, свързана с разпределение на природен газ.

44 ASM Brescia изтъква, че определянето на преходен период, в края на който настъпва предсрочното прекратяване на съответните концесии, е предназначено да съвмести изпълнението на целта за отваряне на пазара за конкуренцията

в сектора на природния газ с необходимата защита на оправданите правни очаквания на настоящите концесионери.

45 Същото дружество напомня, че държавите-членки трябва да спазват принципа за защита на оправданите правни очаквания при упражняване на правомощия в процеса на прилагане на общностните директиви (вж. по-специално Решение от 26 април 1988 г. по дело Krücken, 316/86, Recueil, стр. 2213, точка 22) и че по време на законодателната реформа на някои институции или правни режими защитата на оправданите правни очаквания на някои икономически оператори прави необходимо въвеждането на преходни мерки или на преходни периоди за приемане при липса на обществени интереси от императивен характер, които биха им се противопоставили (вж. по-специално Решение от 14 май 1975 г. по дело CNTA/Комисия, 74/74, Recueil, стр. 533, точка 44).

46 ASM Brescia уточнява, че до влизане в сила на Законодателен декрет 164/2000 италианското право не подчинява предоставянето на концесии за разпределение на природен газ на принципа на публичност и позволява освен това предоставянето на концесии с много дълъг срок.

47 То добавя, че преди оповестяването на тълкувателното съобщение на Комисията относно концесиите в общностното право (ОВ C 121, 2000 г., стр. 2), както и на Решение от 7 декември 2000 г. по дело Telaustria и Telefonadress (C-324/98, стр. I-10745) общностното право не съдържа указания, въз основа на които да се счита, че по силата на общностното право на органите на публична власт са вменени задължения за прозрачност и публичност при предоставянето на концесии за обществена услуга.

48 ASM Brescia напомня по-нататък, че Декрет-закон 273/2005 в действителност отлага с две години крайния срок на преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от Законодателен декрет 164/2000, от 31 декември 2005 г. на 31 декември 2007 г. и при определени условия от 31 декември 2007 г. на 31 декември 2009 г. То смята, че подобно отлагане има само по себе си и според действието си ограничен обхват предвид по-специално обикновено дългия остатък от договорените срокове на съответните концесии и че отлагането не засяга по

несъразмерен начин баланса на интереси на страните. То подчертава, че това удължаване представлява също във всеки случай мярка, взета при условията на оперативна самостоятелност.

49 ASM Brescia напомня по-нататък, че концесиите за разпределение на природен газ, чийто краен срок изтича преди края на посочения преходен период, не се удължават, че съгласно Законодателен декрет 164/2000 срокът на преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от него, може да изтича след приложимия по Декрет-закон 273/2005 и че приемането на последния декрет-закон е позволило да се укрепи правната сигурност, като се изясни правният режим на посочения преходен период.

50 От своя страна Комисията изтъква, че спорът в главното производство засяга концесии за обществена услуга и че те се подчиняват на основните правила от Договора за ЕО, по-специално на член 43 ЕО и член 49 ЕО, както и на принципите за недопускане на дискриминация, основана на гражданство, и на равно третиране на оференти, които включват по-специално задължение за прозрачност, позволяващо на органа на публична власт, концедент, да се увери, че тези принципи са спазени (Решение от 6 април 2006 г. по дело ANAV, C-410/04, Recueil, стр. I-3303, точка 21).

51 Тя подчертава, че Съдът е приел, че това задължение за прозрачност се състои в гарантиране за всеки потенциален участник на подходящо равнище на публичност, което да осигури конкурентно начало при концесията на услуги, както и контрола за безпристрастност на процедурите по възлагане на обществена поръчка (Решение по дело ANAV, посочено по-горе, точка 21).

52 Комисията смята, че липсата на прекратяване на концесия за обществена услуга, предоставена без процедура за предоставяне на концесия, противоречи също на член 43 ЕО и член 49 ЕО, както и на принципите за недопускане на дискриминация, на равно третиране и на прозрачност.

53 Тя добавя, че член 86, параграф 1 ЕО не допуска правила като тези в главното производство, които предвиждат запазването в сила на концесии за обществени услуги, предоставени в нарушение на изискванията за публичност, наложени от общностното право.

54 От своя страна Anigas поддържа, че член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, както и принципите на равно третиране, на недопускане на дискриминация и на прозрачност допускат отлагане на преходния период като предвидения в разглежданата правна уредба в главното производство.

55 То подчертава, че условията, предвидени в член 15, параграф 7 от Законодателен декрет 164/2000, който позволява да се удължи преходния период, посочен в член 15, параграф 5 от този декрет, се вписват в съвкупност от мерки, които имат за цел създаването на конкурентен пазар на природен газ.

56 Anigas смята, че спазването на принципа за защита на оправданите правни очаквания налага във всеки случай предсрочното прекратяване на концесиите за разпределение на природен газ като тази по главното производство да започне едва в края на преходния период.

— Отговор на Съда

57 Концесия за обществена услуга като тази в главното производство не попада в приложното поле на директивите, свързани с различните категории обществени поръчки (вж. по-специално Решение от 21 юли 2005 г. по дело Coname, C-231/03, Recueil, стр. I-7287, точка 16).

58 Съдът въпреки това е приел, че когато възнамеряват да предоставят такава концесия, органите на публична власт са длъжни по принцип да спазват основните правила на Договора и принципа на недопускане на дискриминация, основана по-специално на гражданство (вж. по-специално в този смисъл Решение по дело Telaustria и Telefonadress, посочено по-горе, точка 60, Решение по дело Coname, посочено по-горе, точка 16, Решение от 13 октомври 2005 г. по дело Parking Brixen, C-458/03, Recueil, стр. I-8585, точка 46, както и Решение по дело ANAV, посочено по-горе, точка 18).

59 По-специално, доколкото такава концесия представлява сигурен трансграничен интерес, предоставянето ѝ от съответния орган в отсъствие на всякаква прозрачност на предприятие, разположено в държавата-членка, представлява разлика в третирането в ущърб на предприятията, които могат да бъдат заинтересовани от нея и които са разположени в друга държава-членка (вж. в този смисъл Решение от 13 ноември 2007 г. по дело Комисия/Ирландия, C-507/03, все още непубликувано в Сборника, точка 30).

60 Доколкото не е обоснована с обективни обстоятелства, такава разлика в третирането, която като изключва всички предприятия, разположени в друга държава-членка, основно се отразява в техен ущърб, представлява непряка дискриминация, основана на гражданство, забранена съгласно член 43 ЕО и член 49 ЕО (Решение по дело Комисия/Ирландия, посочено по-горе, точка 31).

61 Освен това член 86, параграф 1 ЕО не допуска държавите-членки да запазят в сила правна уредба, която противоречи на член 43 ЕО и член 49 ЕО, що се отнася до публични предприятия и предприятия, на които те предоставят специални или изключителни права.

62 От една страна обаче по никакъв начин не се изключва, че предвид установените от Съда критерии, а именно мястото ѝ на изпълнение и икономическия ѝ залог, разглежданата концесия в главното производство представлява сигурен трансграничен интерес (вж. по аналогия Решение от 15 май 2008 г. по дело SECAP и Santorso, C-147/06 и C-148/06, все още непубликувано в Сборника, точка 31). Това е така, още повече че националната правна уредба може да се приложи спрямо всички концесии, без да се прави разграничение.

63 От друга страна, правна уредба като разглежданата в главното производство, която включва отлагането на предоставянето на нова концесия посредством процедура при спазване на принципа на публичност, съставлява, поне през периода на отлагането, разлика в третирането в ущърб на предприятията, които могат да бъдат заинтересовани от такава концесия и които са разположени в друга държава-членка.

64 Подобна разлика в третирането може все пак да се обоснове с обективни обстоятелства като необходимостта да се спазва принципът на правната сигурност.

65 Този принцип е част от общностния правен ред (Решение от 21 септември 1983 г. по дело Deutsche Milchkontor, 205/82—215/82, Recueil, стр. 2633, точка 30) и обвързва всеки национален орган, на който е възложено да прилага общностното право (вж. в този смисъл Решение от 27 септември 1979 г. по дело Eridania, 230/78, Recueil, стр. 2749, точка 31).

66 Във връзка с това е необходимо в ситуация като тази по главното производство да се държи сметка за три групи елементи.

67 На първо място, Директива 2003/55 не предвижда поставянето под въпрос на съществуващите концесии за разпределение на газ.

68 На второ място, от преюдициалното запитване следва, че предоставената през 1984 г. концесия трябва да прекрати действието си през 2029 г. Така предсрочното прекратяване по силата на Декрет-закон 273/2005, което ще има за резултат, че Comune di Rodengo Saiano ще трябва да отвори за конкуренцията отдаването на нова концесия, може да се приеме за по-строго спазване на общностното право.

69 На трето място, принципът на правна сигурност изисква по-специално правилата на правото да бъдат ясни, точни и предвидими по отношение на тяхното действие особено когато могат да имат неблагоприятни последици върху физическите лица и предприятията (вж. в този смисъл Решение от 7 юни 2005 г. по дело VEMW и др., C-17/03, Recueil, стр. I-4983, точка 80 и цитираната съдебна практика).

70 От тази гледна точка е необходимо да се установи, че разглежданата концесия в главното производство е предоставена през 1984 г., докато към този момент Съдът все още не се е произнесъл дали от първичното общностно право следва, че договорите, които представляват сигурен трансграничен интерес, могат да бъдат подчинени на задълженията за прозрачност при условията, напомнени в точки 59 и 60 от настоящото решение.

71 При тези условия и без да е необходимо да се поставя въпроса за защита на оправданите правни очаквания, принципът на правната сигурност не само позволява, но също и налага прекратяването на една такава концесия да бъде придружено с преходен период, който да позволи на съдоговарящите да приключат договорните си отношения в приемливи условия както от гледна точка на изискванията на обществената услуга, така и от икономическа гледна точка.

72 Задължение на препращащата юрисдикция е да прецени дали по-специално удължаването на преходния период, извършено чрез правна уредба като разглежданата в главното производство, може да се смята за необходимо с цел спазване принципа на правна сигурност.

73 Поради тези причини на първия и втория въпрос следва да се отговори, че член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО допускат правна уредба на държава-членка като разглежданата в главното производство, която при определените в нея условия предвижда удължаване на преходния период, в края на който трябва да настъпи предсрочното прекратяване на концесия за разпределение на природен газ, доколкото такова удължаване може да се счита като необходимо за съдоговорящите, за да прекратят договорните си отношения в приемливи условия както от гледна точка на изискванията на обществената услуга, така и от икономическа гледна точка.

По съдебните разноски

74 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

1) Директива 2003/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2003 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и отменяне на Директива 98/30/ЕО допуска правна уредба на държава-членка като разглежданата в главното производство, която при определените в нея условия предвижда удължаване на продължителността на преходния период, в края на който трябва да настъпи предсрочното прекратяване на концесия за разпределение на природен газ като тази в главното производство. При тези обстоятелства е необходимо също да се приеме, че член 10 ЕО и принципът на пропорционалност допускат също такава правна уредба.

2) Член 43 ЕО, член 49 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО допускат правна уредба на държава-членка като разглежданата в главното производство, която при определените в нея условия предвижда удължаване на продължителността на преходния период, в края на който трябва да настъпи предсрочното прекратяване на концесия за разпределение на природен газ, доколкото такова удължаване може да се счита като необходимо за съдоговорящите, за да прекратят договорните си отношения в приемливи условия както от гледна точка на изискванията на обществената услуга, така и от икономическа гледна точка.

Подписи